Üksik number 4 senti.

Jõhvis müügil varahommikul

Alutaguse Teataja

Ilmub Jõhvis igal teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.

TOIMETUS ja TALITUS: Jõhvis, Rakwere tän. 7-a Telefon 43 ja Narvas tel. 34. — Tegevtoimetaja Roman Hoona.

TELLIMISE HIND:
1 kuu postiga 50 senti
3 kuud „ 150 „
6 „ „ 280 „
1 aasta „ 550 „
Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid.

Kuulutuse hinnad: 1 millim. 1 weerul kuulut. küljel 3 senti, lehe tekstis ja eesotsas 8 senti. Tööotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutusi wõetakse wastu lehe ilmumise eelpäewal kuni kella 12.

Esimene ülesanne olgu
igaühel tellida
omale
„Alut. Teataja"
„15. oktoobrist.

№ 112. Jõhwis, laupäewal, 14. oktoobril 1933. a. V aastakäik.

„Koit"
Kõnetruut 2-44.
Pääsmikud 10--50 senti.
Algus äripäeval k. 6 p., pühapäeval kell 3 p.
Kassa awat. pool tundi enne algust kuni kella 10 õht.

Täna ja edasi.
„Põlev saladus".
Saksa draama Villy Forsti, Alfred Abeli, Hilda Vagenert ja teiste kaastegev.

Huvitav kahekordne eeskava.
Täna ja edasi.
Jälleleitud paradiis.
See film üllatab ja võlub Teid oma tegelaste ja lavastusega, mille fooniks on Madagaskari võlud, armastus, loodus ja muusika. Peaosades: Thomy Bourdelle ja Rame Tahé. Ülesvõtted on tehtud Madagaskari ja Nassi-Bee saartel.

Järjekorras paremhooajefilm:
Tannenbergi lahing
EELTEADE:
'Luige laul' G. Cooper ja H. Hayes,
„Laulude laul" M. Diedrich.

Wabadussõjalaste põhiseaduse muutmise kawa:

1. Annab Riigiwanemale wõimu taltsutada erakondlikke sahkerdajaid, kes lõhuwad rahwamajandust.

2. Wähendab Riigikogu liikmete arwu 50 peale ja kaotab maawalitsused. Sellega saawutatud kokkuhoid wähendab iga maksualuse kodaniku maksukoormat keskmiselt 2000 senti aastas.

3. Seatakse sisse üksikisikute walimine riigikogusse, nii et erakonnad ei saa rahwale kaelamäärida ebasoowitawaid kandidaate.

4. Jäetakse alles kõik praeguses põhiseaduses ettenähtud rahwa õigused. Et tulewast Riigiwanemat walib otsekohe rahwas, mitte erakonnad, siis ei saa tulewikus erakonnad enam rahwa õigusi kärpida.

Kõik Wabadussõjalased, alates ülemjuhatajast kuni lihtsõdurini, samuti kõik isamaalikud mehed ja naised

hääletawad 14., 15. ja 16. oktoobril s. a.

Põhiseaduse muutmise kawa

— POOLT. —

Riigi looja protest demagoogia ja vägivalla vastu.

Tegeliku wabadussõjalase Pitka hoiatawad sõnad eesti rahwale.

Põhiseaduse muutmine jaotaks rahwa isandateks ja orjadeks.

Neljapäewal sai riigiwanem järgmise kirja ühelt wabariigi kodanikult:

Wäga austatud härra Riigiwanem!

Meie kodumaa seisab jälle saatusliku katsumise ees. Rahwa rahulolematust ja õiglast nõudmist riigielu terwendamise järele kasutatakse ühe liikumise poolt selleks, et soowitada rahwale panna maksma diktatuur, see on ühe mehe ja tema isiklikkude pooldajate wõimu kõigi teiste üle.

Mitte selles ei seisa halb, et meie rahwast uuesti katsutakse. Seda teewad enamlased ja teised

meie riigi waenlased

juba palju aastaid ja sinna pole midagi parata. Kuid täitsa hukkamõistmiswäärt on, et see uus katsumine tuleb wabadussõjalaste nimel.

Härra Riigiwanem, kui oleks keegi wabadussõjas hakanud soowitama luua sarnane riigikord, kus kõik wõim ja riigi raha on täielikult üheainsa mehe ja tema isiklikkude pooldajate ja sõprade käes ja ülejäänud rahwale ja tema organisatsioonidele jäetakse ainult õigus sõna kuulata ja wait olla, siis oleks seda meest peetud waenlase agendiks. Nüüd aga tahetakse sarnast riigikorda maksma panna ja õpetatakse, et see ei olewat muud kui — wabadussõja waim.

Kui oleks keegi wabadussõja ajal julenud meile soowitada wõtta tarwitusele sakslaste worm, sakslaste terwituswiis ja meie seas lewitada landeswehri üleskutseid eestikeelses tõlkes, siis oleks ka seda meest loetud äraandjaks ja tema asetatud selle esimese mehega ritta. Nüüd aga tehakse kõike seda ja ei häbeneta kinnitamast, et see olewat — wabadussõja waim.

Härra Riigiwanem, meie riigielus on palju puudusi. Seda ei eita keegi. Kuid kõik see laseb end parandada siis, kui meie riigi alus õige on. See on seni, kui püüab demokraatlik kord. Paaril korral on püütud parandusi tuua, kuid need katsed on aetud nurja sellesama „wabadussõjalaste" liikumise kaasabil, kusjuures on maksnud enamlaste põhimõte: Mida halwem rahwal, seda parem meil.

Nüüd tahetakse häwitada see põhi, wõtta ära wiimane wõimalus riigielu parandamiseks. Anda riik ühe kildkonna täielisse wõimusesse. Sellase wõimumehe ja tema isiklikkude toetajate wõimuletulekul saab olema tingimatuts tagajärjeks see, et see osa rahwast, kes seda meest ja tema ringkonda ei pooldanud, tõrjutakse täielikult eemale riigielust ja muudetakse makswa korra wihaseks waenlaseks. Tuleb suur lõhe rahwasse, tuleb seisukord, kus üks pool rahwast

tarwitab wägiwalda teise poole kallal

(tunnusmärgid on juba nähtawal) ja tuleb seisukord, mis wõib wiia kodusõjale. Ja kõige kohta öeldakse, et see olewat wabadussõja waimust tingitud.

Härra Riigiwanem, kodanikuna, kes wabadussõjast **lahinguliinil wabatahtlikuna osa wõtnud,**

pean protesteerima ja kinnitama, et seda wõimu, kus tahetakse, et üks osa rahwast oleks isandaks ja teine osa orjaks, oli küll wabadussõjas, kuid mitte meie poolel, waid waenlase poolel. Selleşt see sõda tuligi.

Mina protestin selle toore demagoogia wastu, mis sünnib praegu kõikide wabadussõjalaste nimel. Mina protestin paljude wabadussõjalaste nimel ja läkitan wabariigi walitsusele **siinjuures tagasi oma Wabaduse Risti,**

mille on **häbiga katnud see poliitiline rühmitus,** mis kannab wabadussõjalaste liidu nime. Kui sarnane oli wabadussõja waim, nagu seda näitawad härrad Larka, Rõuk ja Sirk, siis ei taha mina enda küljes kanda ühtki selle sõja märki.

Suurima lugupidamisega
A. Andreas Pitka.

11. X. 33. (Järg 4 lk.)

Kuulutus
meie lehe esiküljel, mis agiteerib „poolt" hääletama on lehte paigutatud wabadussõjalaste algatusel, toimetusest olenematult.

Kino „Skating"
Algus äripäev. kell 6, pühap., kell 3.

Kaks viimast päeval Rutakel — Kaks löökfilmi ühes eeskavas!
1) Esietenduseks põnev armastusdraama dollari krahhi tagapõhjal. **Marlene Dietrichi ja Greta Garbo** võistleja
TALLULAH BANKHEAD koos daamide lemmiku **Robert Montgomeryga**
Huuled, mis valetasid
„Päevaleht" kirjutab selle filmi puhul!
Praeguse hooaja huvitavamaid filme — Ameerika film „Huuled, mis valetasid". See on usutav, põnev oma elulähedusega, inimlikult oma tõevõimalusisusega kaasakiskuv noorte romaan, vaatajaid haarav. Langemine miljonärist töölikuks, kõrgelma eliidi iluduse laskumine tänavani — armastuse pärast iseenda ja ükstelse leidmine pärast puhastustuld, õrnus, ükstelse kaotamine, eksimine. Naise armastuse endasalgavus, ohverdumine, mehe pooleldi endaarmastuslik, pooleldi moraalne põnev kõhklemine ja selle lahenaus. Ühe sõnaga: parimaid filme, mida võib soovitada. Erilist märkimist väärib naispeaosaline, iludus Tallulah Bankhead, kelle elutee ongi praegu niisama keeruline kui mängib ta seda filmis. Tõesti ja mängult väärtiline M. Dietrichile ning "jumelikule Gretele". Ning R. Montgomery on ju kõikide lemmik. Film ise on Ameerika oma, mõnus vaheldus pärast Saksa kitschi".
See film demonstreerib Teile hooaja elegantseimaid tualette.
2) Film, mis meeldib kõigile. Film, mida peab vaatama iga naine. Scharmantsed näitlejad
Renate Müller ja Georg Alexander
nende parimas heilfilmis
Armastuse õis.
Kaunis muusikaline lustmäng 10 jaos. Peaosades: Saksa armsamad näitlejad Renate Müller, G. Alexander, Otto Valiburg, H. Hildebrand, K. Vespermann. Kaunid viisid ja löökpalad! Toredaid, kalleid tualette, uusimaid modelle. moerevüüsid.

Eelteadel Järjekorras — **esimest korda Narvas!**
Tõesti ei ole valgel linal seni nähtud ega vist saagi näha sarnast filmiteost, mis köidab kui vägev magneet silmad ekraanile.
Johnny Weissmüller maailmameister ujuja sensatsioon. saksak. heilfilmis
„TARZAN"
Ürgmetsade kuningas.
Dshungli koledused ja primitiivne armastus. Tarzan käsitsi koos lõviga ja leopardiga; võitlus ehu ja surma peale gorilla koopas. Tarzani hulljulge ujumine üle järve, näljastest krokodillidest tagaaetult. Siseenid loomade riigist ennenägemata võluvad. **Pilt on nii põnev ja haruldane, nii romantiline ja dramaatiline, et teie korduvalt tulete teda vaatama.**

Homme, kell 5 p. l. on üliõpilaskonna rahalise loterii loosimine.

Kes võita tahab 1,5 miljonit, see ostab veel täna Üliõpilaskonna loteriipileti.

Demokraatia ja aususe kaitseks

Rahwawalitsuslik kord nõuab, et rahwa tahet tuleb austada ja õigeks pidada neid seisukohti, mida rahwas on õigeks tunnistanud. Niisugust riigikorda, kus rahwa kätte on antud ülem wõim riigis, nimetatakse wõõrakeelse sõnaga demokraatiaks. Mida suurem wõim rahwa käes, mida wabamalt rahwas wõib oma tahet awaldada, seda sügawam ja suurem on demokraatia. Demokraatia riigipolitilise õpetusena nõuab, et rahwale antaks wõimalikult suurem wabadus, wõimalikult rohkem poliitilisi õigusi, sest ainult sel teel on wõimalik kindlustada iga isiku täiswäärtuslikuks kodanikuks saamist; demokraatia nõuab riigiwõimu detsentralisatsiooni igale üksikule kodanikule.

Briti ja Prantsusmaa demokraatia ajalugu näitab demokraatia arenemist just selles sihis.

Ei ole saladus, et Briti ja Prantsusmaa ajalugu ongi õieti wõitlus demokraatia pärast walitsuswõimu ja rahwa wahel. Inglismaal on selle wõitluse wiimasteks, tähtsamateks tähisteks 1911. a. eelarwe wõttlus, millega parlamendi alamkoda sai enese kätte eelarwe kinnitamise ainuõiguse. Ja walimistsensuste kaotamine ning üldise walimisõiguse sisseseadmine Prantsusmaal ja president Millerand'i tagandamine rahwuskogu poolt näitas, et tõsine demokraatia ei salli oma wabaduste kitsendamist.

Demokraatiale antakse aga ka teine mõiste ja teda kasutatakse selleks, et tema nimel tõsist demokraatiat häwitada.

Tänapäewal püütakse kõiki riigipoliitilisi muudatusi — sündigu see siis rahwa kahjuks wõi kasuks — põhjendaga demokraatiaga. Just niisama nagu omal ajal Napoleon I omale keisri krooni „rahwa tahtel" pähe pani ja Prantsuse r a h w a suured wabadused häwitas, niisama püütakse ka meil rahwa nimel praeguseid rahwawabadusi piirata.

Meie omapärane parlamentarism, mis kujunenud sisuliselt õieti Prantsuse mustri järele, on demokraatia arenemise järeldus. Ei ole kahtlust, et meie parlamentarismiga rahwa wabadused ja õigused on kaitstud paremini kui näituseks neis wäiksemates riikides kus riiklik kord on loodud P.-Ameerika ühendriikide mustri järele. Wist ei kahtle ka enam keegi selles, et meie walitsuse käsi on tugewam ja riigiwõim kindlam, kui näiteks Soomes, kus walitsus igasuguste Lapuate ees passima peab.

Ometi ei olewat meie riigikord hea. Ei olewat, näe, presidenti, kes parlamenti taltsutaks, sest kõik kuri tulewat selleşt, et rahwas olewat parlamendile s. t. oma esindajate kogule liiga suuri õigusi annud.

Aga eks ütle ju demokraatia, et rahwas tahab ja rahwal on õigus. Ent ei, seesama „demokraat", kes ütleb, et rahwas tahab oma õigusi kitsendada (ja ärge teda segage, sest tema teab, mida ta õigeks peab, mida mitte,) — seesama „demokraat" ütleb nüüd, meie praegune põhiseadus sündis rewolutsiooni mõjude all ja seepärast rahwas ei oskanud kainelt mõtelda; rahwas eksis. Nii enam edasi ei saawat Rahwa wõimu tulewat piirata presidendiga, andes wiimasele õiguse rahwa esindajate kogu ohjeldada.

Seejuures seletatakse, et seal, kus rahwas ise otsekohe walib presidendi, seal ei saa president wõimu kurjasti tarwitada, nagu näituseks P.-Am. ühendriikides.

Lubatagu ütelda, et P.-Ameerika presidendid on sagedasti oma wõimu tarwitanud mitte rahwa, waid oma ümber kogunenud kildkonna huwides. Tuletagem meele lähemast minewikust kas wõi suuri õlitrustide skandaale, mis olid seotud endise president Coolidge'i isikuga.

Küsimus ei seisa aga selles, kas tarwitab president oma wõimu kurjasti wõi mitte, waid selles, kas ta saab tarwitada oma wõimu rahwa wabaduste piiramiseks wõi mitte. Ei ole kahtlust, et wabadussõjalaste põhiseaseaduse eelnõu järele presidendile see wõimalus on antud.

Kui tahetakse olla korrekt, poliitiline wõitleja ja ollakse warustatud küllaldaste riigiteoreetiliste teadmistega, siis tuleb eelöeldut tunnistada.

Kui „Põhja Eestis" nr. 115. —10. okt. 1933. a. ilmunud artikli „Mis teha"? autor leiab, et wabadussõjalaste põhiseaduse eelnõuga loodaw riigikord on rahwale kasulik ja soowitab hääletada poolt, siis peab ütlema, et tema mitte alati polnud sel arwamisel.

Nende ridade kirjutajal on käes „Erapooletu üleskutse rahwahääletusele", mis ilmus juuni algusel, enne esimest rahwahääletust. Sealt loeme, et wabadussõjalaste eelnõus on weel rida sellelaadilisi puudusi, „mis sedawõrd halwa põhiseadusliku korra meie riigile wõiks anda, et rahwa enamus kunagi nende eelnõu poolt ei saa olla".

Sellel lendlehel on ka eelnimetatud kirjutuse autori allkiri. Kuidas on siis nüüd asjad? On's see eelnõu paremaks saanud?

Niisamuti Narwa majaomanikkude Seltsi juhatus.

Eks kirjutanud nemad omas suwises üleskutses, et wabadussõjalaste seaduseelnõu on halb ja wiib meid parempoolsesse äärmusse, millest tuleb hoiduda. Nüüd aga soowitatakse selle halwa eelnõu poolt hääletada.

Näib, et seisukohad pole kindlad. Talitatakse usu peale.

Aga usk riiklike küsimuste lahendajana ei aita. Usk presidendi kõikwõimsusse samuti.

Wõi arwatakse, et president kaotab meil wargad, kaotab tööpuuduse ja igasuguse muu wiletsuse? Wõi usutakse, et uue põhiseadusega lähewad käima meie wabrikud, tõusewad põllusaaduste hinnad ja majade sisetulekud?

Eks waadakem siis kõwa käega presidentide maid: P.-Ameerika Ühendriike ja Saksamaad.

Huwitaw, et mõlemal maal on tööpuudus rängeim maailmas. Huwitaw, et mõlemal maal jääb wabrik wabriku järele seisma ja pankrott järgneb pankrotile. Huwitaw, et mõlemal maal rahwas nälgib suuremal määral kui mujal maailmas, muidugi kultuurriikides. Huwitaw, et kuritegewus on kõige suurem just neil kahel maal.

Ime aga, et president asja ei paranda!

Jah, nii! Kui tahetakse tõesti ausalt presidenti soowitada, siis peaks asja walgustama ka sellest küljest.

Nende ridade kirjutaja ei soowita hääletada ei poolt ega wastu. Nende ridade ülesanne on panna kodanikku mõtlema, enne kui minna hääletuskasti juure, et sedeliga ütelda, kas tahetakse rahwa õiguste kärpimist wõi mitte.

* * *

Poliitilises wõitluses on minud liiale. Korrektsusest ei ole enam juttu. Ärgu pandagu pahaks, kui ütlen, et poliitiliste kõnekoosolekute korraldajaid on peamiselt wabadussõjalaste hulgast.

Wastasrinna plakateid kistakse maha. See on Narwas jälle uudiseks. Waremalt pole seda sündinud. Nii rebiti maha kogu linnas w a s t u plakatid. Ärgu pandagu pahaks, kui kiwi jällegi lendab üliagarate wabadussõjalaste aeda. Wähe sellest. Linna töölisest, kelle ülesandeks igasuguste kuulutuste ja plakatite üleskleepimine, rebitakse kliistrinõu käest ja lüüakse katki. Mis see siis on? — Huligaansus. Öeldagu, mis poolest oma kohuseid täitew tööline siis süüdi on?

Niisugused nähtused ei ole ausa ja korrekti wõitleja kohased.

Demokraat.

Tagawarawäe ohwitseride sektsiooni juhatus korraldab pühapäewal, 15. okt. kell 12.30 garnisoni lasketiirul wõistlused püstolitest Narwa pankade ja töösturite karika peale.

Usuvabadus jäägu püsima.

Kristlase wastus usuküsimustes A. Ernitsale.

Wabadussõjalane A. Ernits on wihane. Mille üle, seda ta ei tea wist isegi. Toob rea wäljawõtteid „Postimehest" Tartu kooliwalitsuse asjaajamisest. Milleks? Keda huwitab, on seda lugenud isegi. Ühwardab kristluse ja usu mahategijaid, kuid kus nad on ja kes nad on, seda ei näita. Minu kirjutuse kohta seda ju keegi, kes natukenegi mõtelda mõistab, ütelda ei wõi ega saa.

Kui õpetajaskonnast on 99%, kellel on „teraw silm, lahtine mõistus ja awar silmapiir", siis on ju asi korras. Kuidas wõib siis üks kõigiti tark õpetaja õpetada mõnd õppeainet nii, et see ei olegi enam see aine, waid on mingi „aseaine", nagu eelmises E. kirjas wäideti? Samas tähendas ta, et usuõpetus Narwa kooles ei olewatki enam usuõpetus. Wõib olla hr. E. waate järele. Eelmises kirjas näitasin, et tal on ka mõttekaaslasi, selleks see „wanainimese" kiri, nagu ta ütleb. Muuseas, see ei olnud „wanainimese" kiri, waid inimese kiri, kes oma sisemise äratundmise järele on jõudnud nii kaugele, et ta peab kõike muud, mis koolis õpetatakse, jõleduseks. E. wist nii kaugel ei ole. Ühist neil waid, et mõlemad leiawad, et usuõpetust ei õpetata „puhtasti".

Imelik, kuidas nüüd, teatud ärewal ajal, see äratundmine! Usk ja kirik ei ole meil praegu kõige wähemalgi määral suuremas hädaohus, kui ta on olnud 15 aastat. Just wastupidi. Kõikjal näeme just usulise liikumise elawnemist ja usuelu mitmekülgset arenemist. Seda naelutab hr. E. isegi kinni, kui tuletab meele „Postimehe" artikleid ja rahwahääletust usuõpetuse kooliwiimise asjus. Kus on siis need usurüwetajad ja kristluse mahategijad, kelle wastu lubab kaitset hr. E. oma kaaslaste („meie") nimel? Ei, siin on midagi muud, kui asi ise. Demagoogia on see, hääletuseelne demagoogia ja see on kõik.

Usuõpetust koolides ei õpetatawat õieti... Oo, see on wäga keeruline küsimus, see õieti ning puhtasti õpetamine. Eestis on mõnikümmend erikogudust ja usku, Narwaski on neid üle kümne, kõik nad on pealegi kristlased ja nõuawad puhast õpetamist. Hr. Ernits loodab sellele küsimusele õiget lahendust sel teel, kui õpetajad asendatakse pastoritega. Et sellest usulisele kaswatusele tulu tuleks, ei saa uskuda: meie wanema põlwe inimesed on sellase kaswatuse läbi teinud. Ei saa öelda, et see aga lopsakat wilja oleks kannud. Sest kust siis need „usurüwetajad ja mahategijad" on tulnud? Eesti kooli kaswandikud on weel liiga noored ja nende usuline meelsus alles tundmata. Niipalju, kui tean, õpitakse koolides usuõpetust meeleldi, mõnes koolis kuni 100% õpilasi wõtab osa usuõpetusest, samuti hommikupalweist.

Eestlane on usklik inimene alati olnud. Kuidas ta usub, mida ta on uskunud, see on ta oma hinge saladus, mida tõsine usklik inimene oma sisimas hinges tunneb. Usk ja kristlus — see on päratu kai mõiste, mille selgitamisele ja uurimisele on pühendanud tuhanded targad oma elu. Ei ole nii lihtne seda „puhtasti" õpetada, nii et ta rahuldaks kõiki. Wahemärkusena hr. E. esimesele kirjutisele lubatagu tähendada, et eestlaste wabadusewõitluste kandwaks jõuks olid w a b a d u s, i s a m a a j a i n i m õ i g u s e d, nii sotsiaalsed kui poliitilised. Ristiusu nimel talt wõeti kõik ja ristiusu papid olid usutawamad abilised me ajaloolistele waenlastele. Wahepeal on kristlus lewinud kõigil kultuurmail, nii ka meil. Eestlane aga mäletab wägagi walusasti wägiwaldset usu lewitamist ja pealesurumist, sündigu see siis ükstaspuhas millise usu kasuks, ja seepärast ondis Waba Eesti oma kodanikele täielise usuwabaduse.

Hr. Ernitsa südamesoow on riigiusk ja riigikirik ja pastorite ülemwõim koolides. Eelpool juba tähendasin, et meil on mitukümmend usku ja samapalju erikirikuid-palwelaid. Nad kõik seisawad riigi kaitse all, on riigi usud ja riigi kirikud. Ühe usu ja kiriku eelistamine teistele oleks ju usuwabaduse kaotamine. Sama lugu on pastoreist usuõpetajatega. Kõigi nende uskude ja usulahkude lapsed õpiwad samades koolides. Siiamaale, üksikud erandid arwestamata, on lastewanemad ja lapsed rahuldunud ühise üldise interkonfessionaalse usuõpetuse õpetamisega koolis. Süwenemist üksikasjusse ja erinemiste eest juba hoolitsewad n. n. pühapäewakoolid, milliste wõrk meil on üsna laialdane ja millised töötawad edukalt oma koguduste liikmete keskel.

Oma südamesoowide täitumist loodab hr. E., kui n. n. wabadussõjalased wõidawad. Need aga, kellele on kallid kättewõidetud wabadused, ei luba neid häwitada ja seepärast ka annawad oma otsuse lähemail päewil.

Olen liialt patrioot, et mõnitada wabadust ja wabaduse eest wõitlejaid. Kui ütlesin „n. n. wabadussõjalased", siis tähendasin ja tähendan siingi seda liikumist — ei saa nüüdki teisiti — seda erakonda, kes wiiwad rahwahääletusele oma põhiseaduse muutmise eelnõu. Sest me ju ometi teame, et seegi ei ole muud kui rühmitus, erakond, mis koosneb wägagi mitmesuguseist isikuist ja kelle hulgas on inimesi, kes wabadussõjast tegelikult ainult und on wõinud näha. Tean ka, et on wäga palju ja wäga silmapaistwaid, tublisid ning tõsiseid wabadussõjalasi, kes on selle liikumise wastased, sellega otse wastasrinnas, kuna nad kardawad selles liikumises hädaohtu oma kodumaa wabadusele. Hr. Ernits ütleb, et nemad wõitlewad ka nüüd wabaduse eest. Isamaa ja wabadus on minu arusaamise järele nii kõrged mõisted, et nendega ei tuleks hoobelda ega kiidelda.

Eesti wabaduse eest on wõidelnud tecwe Eesti rahwas. Olen oma rahwa laps kogu hinge, kogu südamega. See teadmine ja õigekspidamine on mullegi walmistanud elus raskusi ja kannatusi. Neid ei karda ma ka tulewikus, kui mu kodumaa peaks wajama mind wõi mu jõudu raskeil päewil.

Lõpuks reastab hr. E. wastuseid küsimusile mida ta ise nesele on esitanud. Mulle küll poleks tulnud mõttesegi tülitada teda, kes, nagu ta isegi tähendab, on täieline wõhik sellastes küsimustes, mis nii sügawasse kooli- ja kaswatusellu puutuwad. Tuletaksin waid weel meele, et hr. E. isegi arwab, et 99% õpetajaist on häid. Seisukord on siis ideaalne. Minu igatahes küll ei julge jagada nii suurt optimismi, sest jumalik õpetaja Jeesus saatis wälja 12 õpetajat, kuid nendegi hulgas oli üks praak. Kui Narwa 100 õpetaja hulgas on ainult üks, kes ei wasta oma kõrgele kutsele, siis kooles peaks olema õpetus-kaswatus ideaalne.

Eesti kooli kaswatuslikud sihid ja põhialused on — kõlblus, rahwuslus, isamaalsus. Need on kindlaks juhtnöörets õpetajaile, ja küllap me koolielu juhtijad, kes siiamaale me hariduselu ja noorsoo kaswatust on juhtinud, sellega ka edaspidi tulewad toime ja küllap nad ka hoolitsewad, et käperdajad sealt eemale jääwad. **Kristlane**

P. S. Olen tähtsuseta, et oma nimega uhkustada. See ei huwita ju kedagi. Nii olen „Põhja Kodus" ja mujalgi warem mõne reakese awaldanud, kui mingi asi just eriliselt häiris. Ei saanud waikida seegi kord. Austawa nime — kristlane — on lugupeetud toimetus mulle ise annud. Mul pole selle wastu midagi, kuna ta pealegi wastab mu sisetundele.

Doktor X.

Arno Alexander'i
kriminaalromaan.

13.

hingele... Ärge tõugake mind mitte eemale! Ärge olge halastamatu..." Ta pilgud eklesid hirmunult, abiotsiwalt toas ringi.

„Iga edaspidine sõna on asjatu!" sõnas professor waljult.

„Nüüd minge!"

Körner waikis äkki. Ta ümberekslew pilk oli peatunud wäikesel kastikesel. Köneledes mõttetult edasi ta luges kord ja weelkord selle ladinakeelset pealkirja.

Oela kõrwalpilguga professorile ta kummardus ja wõttis kastikese kiirelt enda kätte.

„Nii, härra professor," ütles ta kergendusohkega, „nüüd wõite rahulikult kutsuda politsei! Teil ei tarwitse olla kaastundlik minule... Oo ei, teie karmisüdamega isand!"

„Andke laegas kohe siia!" hüüdis professor ägedalt.

Körner naeris pilkawalt.

Ning ma kasutan oma teadmist kunas see mulle meeldib — selles wõite olla kindel. Praegu sellega ei ole kiiret, oo, sugugi mitte... Ent, mida teilt weel tahtsin küsida — kas loete wallandamise makswaks, he?

Professor langetas lööduna pea.

„Jääge... kui soowite... Mulle... mulle see on ükskõik."

Körner kihistas rahulolewalt.

„Nii wäga ükskõik see teile just ei ole, hm... Kuid see on tähtsusetu — just nii — päris tähtsusetu! Peaasi on, et teate, kellest olete ärarippuw! Hoidke end, professor! Esialgu ma waikin — ent, häda teile, kui..."

Käsi ukselingil, ta pöödus weelkord ümber.

„Muuseas, härra professor — Narkewitsch jääb täna öösel walwesse leprahaigete juure. Sest preili Helgal on sootuks teised asjad peas — tõesti wäga huwitawad asjad!"

Märgates, et professor waewalt pani tähele ta sõna, Körner lõpuks wäljus toast. Rahulolles, tasa endamisi pomisedes ta sammus pimedas koridoris, koputades wõiduröömsalt taskule.

„He, he, See oli wast wahwa päew! Eriti wahwa päew..." Äkki ta silmad awardusid hämmastusest. Pimedusest tuli nähtawale üks käsi. Käsi haaras ta kõri ja tasane, kummaline hääl käsutas: „Siia laegas! Ruttu!"

Körner hingeldas. Tundis midagi külma oma lauba wastas ja mõistis, et see on relw.

„Kes — kes teie olete?" hüüdis ta.

Tundmatu laskis Körneri kõri wabaks, ent surus relwa tugewamini ta laubale tuues ainsa liigutusega kastikese ta taskust nähtawale.

Ja siis kuulis wiimane tasast, tagasihoitud naeru.

„Olen — doktor X!" ütles too külm, lõikaw hääl. „Ärge segage end sellesse asja, Körner! Wastasel korral mõistan teid surma!"

8.

Awades kohwik „Excelsior'i" ukse, Narkewitsch kuulis lähedast tornikella parajasti kuus korda lööwat. Osutamata sellele mingit erilist tähelpanu see siiski jäi kindlasti püsima ta ajju. Alles hiljem, kui temalt lugematuid kordi seda küsiti, ta imestas, miks see tornikella kuuekordne löök oli tunginud nii täpsena teadwusesse.

Kohwik „Excelsior" oli, nagu alati sel tunnil, wõrdlemisi tühi. Ainult üksikute laudade taga istusid mõningad külalised silmitsedes igawusest ajakirje. Kohwiku ühes nurgas Narkewitsch nägi Helgat.

Tütarlaps istus üksi, waadates kurwalt ja mõttesewajunult enda ette.

Esimesel hetkel Narkewitsch tahtis minna ta juure ja kõnetada teda, siis aga mõtles teisiti. Kui Helga oli sanatooriumist lahkunud kell 4, siis ta pidi siin juba kaks tundi istuma ja arwatawasti kedagi ootama. Keda? Kiirelt ümberotsustades Narkewitsch istus teise laua taha, kust wõis Helgat pidada silmas. Ta tahtis jõuda selgusele, mis Körneri sõnadest wastas tõele.

Uks kisti kolinaga lahti ja keegi wana, üliköhn, weidi küürus mees astus kohwikusse.

„Kelner üks mokka!" hüüdis tulija kummaliselt kähisewa häälega, wisates lauale metallraha. Sammus siis üle kogu saali, kadudes selle teise otsa.

Kelner raputas imestades pead, wõttis harjunud liigutusega laualt raha ja astus Narkewitschi juure.

„Mida härra soowib?" küsis ta kummardudes.

„Tooge klaas teed wõi kohwi — ükskõik!" ütles Narkewitsch otsustuswõimetult. „Ja! Üks hetk!" hüüdis ta kelnerit tagasi.

„Palun, härra!" ütles too äraootawalt.

„Hm... mis ajast on see noor daam seal juba siin?"

„See peen daam! Ta wiibib siin juba tund wõi ka kaks... wäga suursugune, wäga soliid... tellis kolm kohwi, üks tee ja kaks sitronilimonaadi, on wäga suursugune, peen daam!

Narkewitsch wiipas käega.

„Jätkub. Siin, midagi teile waewa eest!"

Kui olukord ei oleks olnud nii tõsine, Narkewitsch oleks pahwatanud naerma. Helga oli kindlasti esmakordselt üksi kohwikus. Seda wõis järeldada uustulnukatele nii omaselt tellimisehoost. Kes teab, kas oli üldse tõtt Körneri jutustatud loos?

Äkki ta nägi üht härrat tulewat Helga laua juure. Umbusk temas ärkas jälle. Härra terwitas tütarlast wõrdlemisi wormilikult, ent pilk, mille wiimane heitis tulijale, ütles Narkewitsch kõik. Kunagi tütarlaps ei olnud waadanud temale sellaste särawate, õnnelikkude silmadega.

Ainsast, lühikesest pilgust Narkewitsch mõistis, et Helga armastas seda meest ja et ta oli kaotanud tütarlapse igaweseks.

Esimeses wihahoos ta tahtis minna ja öelda Helgale terawust, ent olles kahe wiimase tunni jooksul muutunud aastaid wanemaks, ta taipas kohe, et tütarlaps ei saanud ju seal midagi parata.

Ta tõusis ja tuli laua juure, kus Helga ja wõõras istusid. Istujad ei märganud teda kohe.

„Lapsekene", ütles tundmatu naerdes, „kuidas wõib ainult... tee... kohwi... limonaad?"

Helga langetas süüdlasena pea.

Kvoorumiseadus on jõus.

Vähemus ei saa dikteerida ette enamusele.

Kwoorumiseaduse seismapanemiseks andsid allkirju kogumehed, kaks pastorit ja asunik.

Neljapäewal kuulutas riigikogu kwoorumiseaduse wälja.

Kesknädalal oli wiimane päew, mil riigikogu liikmed wõisid anda allkirju rahwahääletuse kwoorumi tõstmise seaduse seismapanekuks kaheks kuuks. Allkirjade arw oli kaswanud kolme wõrra. Alk. Sternfeld kirjutas teisipäewal alla, kuna J. Lattik seda tegi kesknädalal. Nii öelda üheteistkümnendal tunnil tegi seda weel K. Tonkmann asunike rühmast, kes kirjutas kwoorumiseaduse seismapanemiselehele alla kesk. mõni minut enne 3-me, mis oli wiimaseks tähtajaks.

Seega anti kwoorumi tõstmise seaduse seismapanemiseks 23 allkirja. Nõuetawast 34 allkirjast jäi puudu 11 allkirja. Seda tähelepannes riigikogu juhatus otsustas kwoorumi tõstmise seaduse wäljakuulutada.

Seadus kuulutati wälja neljapäewal, misjärele saadeti awaldamiseks „Riigi Teatajasse". Seega astus seadus jõusse päew enne rahwahääletust.

Rahwahääletuse kwoorumi 50% peale tõstmise seadus tähendab demokraatlike mõistete järgi käimist. Selle seaduse otstarb on säilitada demokraatlikku õhkkonda, kus wähemus ei saa dikteerida ette enamusele oma tahtmist.

Maa waimsest palgest.

Sügisese seltskonnategewuse alul.

Wäliste põllutööde koomale saades seltskondlike huwikalduwustega inimesed maal on asunud taas täie innu ja tegewusrõõmuga jatkama jõukohaselt lawakunstiharrastust. Näidendiproowid — need on eriline peatükk külanoorte wabaharidustöö ja ajawiteradadelt. Käid ringi, kuuled, näed ja mõistad, et maal waewalt tuntakse kitsikust, mida suures maailmas kurdetakse teaatrikriisina. Tõsi ju on, et peod ei too enam sisse seda ränka raha, mida meeleldi mäletatakse mõnest eelnenud paremast aastast, kuid see määrab ju ainult organisatsioonide majandusliku tegutsemise ulatuse, ega takista inimesi kas või enda lõbuks waewa nägemast teaatriliste elamuste loomise-kujundamise kallal. On mingisugune karm suhegi kunstiloomisega rahalise ja elamusliku pooluse wastupidisuses. Wälisfäras, jah, wõib ju palja rahagagi imet teha. Aga see fära on külm ja ta jätab enamasti wõõraks, „see on kui kiiskawaks küüritud waskpott Waarao emanda koka toas, ja ei saa keegi söönuks sest säraft".

Küla näitelawalooming, see on kollektiiwlooming laiemas mõttes. Kes siin küll kaasa ei löö, wähesed muidugi otse näitlejatena ja korraldajatena. Aga ka publik ei tule etendusele kõigest eelkäinud tööst kõrwalejäänuna, waid publiku kaasaelamine näidendi ettekandmisele algab juba osadejaotamise protseduurist peale — kes selle saab ja kes ilma jääb? Ja see pinewus kestab siis kogu ettewalmistawate proowide aeg, sest näitlejad, nagu kunstiinimesed muistegi, on ikka kanged intriigitsema. Ja kui loole lisaneb weel kohapeal wõistlewate organisatsioonide poliitika tegelaskonna jagamise pärast, no siis on huwimaterjali maailm. Ja kui niisuguses tules küpsenud näidend lawale tuuakse, siis kes küll ei tahaks tulla ja näha oma silmaga kas või loodetud äparduſigi.

—

Kellel meist on kuldne süda?

Seda näeme 28. skp. „Ilmarises". Narwa Naisselts kolis „tondilossi."

Narwa Naisselts kolis neil päewil oma uutesse ruumidesse Eha ja Suure tän. nurgale Treilmanni majja, milles kunagi asus emigrantide gümnaasium. Paistab, et seekord naised on ruumidega tõmmanud hea loosi — seltsi uus kodu on tõepoolest suurepärane oma kolme toa ja suure saali ning ruumika köögiga, kusjuures kõik on wärskelt remonditud ja parkettpõrandad lausa ahwatlewad kasutama neid peegleiks.

Kuna ruumid asuwad kesklinnas, siis Naisseltsil awaneb wõimalus edukalt teotsema hakata. Hooajal on nähtud ette rohkearwulised kursused, niihästi majapidamise kui ka meelelahutuse aladelt ja omawaheliste ning seltskondlikkude sidemete tihendamine ühiste teeõhtute, siwe o'clockide jne. näol, milleks nägusad ja kunstimaitselised ruumid häid wõimalusi annawad.

Eſtalgseks suuremaks sihiks on aga lasteaia awamine, mille järgi Narwas suur tarwidus, ja edaspidi wõimaluste awanedes kutsutakse ellu ka kohwik wõi söögisaal, mille järgi Narwas samuti lausa kisendaw puudus.

Naisseltsi suurimaks ettewõtteks sel hooajal kujuneb aga puudustkannatajate heaks korraldataw „Kuldse südame ball", milline peetakse 28. okt. „Ilmarises". Selle balliga püüab Narwa Naisseltsi ümber koondunud daamidepere anda maksimumi peowõludest, angasheerides selleks programmi isegi kuulsusi wäljastpoolt Narwat — pealinnast. Jääb loota, et see ilus algatus, mis traditsiooniks tahab muutuda, publiku täielikku tähelepanu omandaks ja et 28. okt. kõik „Ilmarises" oleks, teadmisega, et selle tulemusena paljud ja paljud puudustkannatajad kaaskodanikud leiba ja kehakatet saawad.

Soowime Narwa Naisseltsile uues kodus kõige paremat ja enneköike — „Kuldsüdame" õnnestumist.

Pühapäewal, 15. oktoobril pühitseb Naisselts oma uute ruumide awamist. Hommikul kell 12 on jumalateenistus ja peale lõunat, kella-wiie-tee esimest korda uutes ruumides (Suur tän. 2).

Kõiki Naisseltsi liikmeid ja külalisi palub selts tingimata tulla pidulikule awamisele nii hommikul kui ka hiljem lõbusaks kooswiibimiseks. Kella-wiietee on kinnine, pääseb ainult kutsete ettenäitamisel. Awamise puhul pakub Naisselts kõigile oma külalistele m a k s u t a teed shokolaadi ühes maiustustega. Mängib orkester.

Lugege „Alut. Teatajat".

Üleskutse.

Narwa Eesti k.-s. „Wõitleja", seisnud üle 40 aasta Eesti ida-piiril haridus-kultuuritöö teenistuses, on aidanud kaasa waba Eesti ülesehitamises ja tahab seda tööd ka jatkata. Kuid rasketel aegadel, iseäranis wabadussõja päewil, selts kaotas palju oma warandustest ja seetõttu on ta sattunud raskustesse, kus tema wõlakoorem miljonitesse ulatub, kuid raskused ei tohi siiski seltsi kohutada ta edaspidises töös. Weel on seltsil sõpru, weel elab wabaharidustöö idee ja püsib äratundmine, et sitke kultuuritöö jääb ka edaspidigi meil üheks mõjuwamaks iseseiswuse kaitsmise abinõuks.

Sellepärast pöördub Narwa Eesti k.-s. „Wõitleja" kõikide Eesti kodanikkude, eriti haridustegelaste poole palwega lahkesti omandada k.-s. „Wõitleja" loterii pileteid; müügil kauplustes ja saadawal loterii büroos k.-s. „Wõitlejas", Joala t. nr. 25/27, igapäew kella 17—16. Esimene wõit kr. 500. Wäljaloosimine 29. oktoobril k. a. Narwas k.-s. „Wõitleja" ruumes.

Kõige austusega

K.-s. „Wõitleja" juhatus.

Wabadussõjalaste kõnekoosolek

on Narwa kalewiwabriku rahwamajas reedel, 13. okt., kell 1/2 6 õhtul. Kõnelewad K. Podrätsik ja A. Sampka eesti ja wene keeles.

Kiriklikud teated.

Aleksandri kirik.

Pühapäewal, 15. oktoobril kell 10 homm. jumalateenistus armulauaga. Kell 5 p. l. koguduse majas äratuskoosolek.

Laupäewal, 14. ja esmaspäewal, 16. okt. kell 6 õht. Aleksandri koguduse majas äratuskoosolek. Äratuskoosolekutel koorilaulud ja kõned.

Rooma-Katoliku kirik.

Laupäewal, 14. oktoobril õhtujumalateenistus kell 7.

Pühapäewal, 15. oktoobril jumalateenistus poolakeelse jutlusega kell 11 homm. Õhtujumalateenistus kell 7.

Ewang. karsk. selts „Sinine Rist".

Laupäewal, 14. okt. kl. 1/2 7 õht. waimulik koosolek.

Pühapäewal, 15. okt. kl. 10 homm. jumalateenistus. Kõnelewad A. Sildos ja E. Palmberg. Õhtul kl. 6 lauluõhtu. Segakoor. Keelpillide koor, mandoliinide koor, sopran ja klawerisoolod. Kõne: „Laul taewas" — E. Palmberg. Sisseminek kawadega, mille eest palutakse anda 25. snt.

Sportlase käsiraamat.

Tuntud spordipedagoogi, magister A. Grünbergi toimetusel ilmus „Sportlase—kalender-käsiraamat", mis oma 176 leheküljel sisaldab rohkesti mitmesuguseid sportlasele wajalikke teadmisi ja andmeid. Ei puudu ka rekorditabelid ja enesemõõtmise kohta käiwad juhised. Raamat on wajalik igale sportlasele ja eriti peab teda soowitama õpilastele, kuna seal ei puudu ka ruum päewikuks. Raamatu hind on odaw — ainult 60 senti.

Saadawal raamatukauplusis. Narwas raamatu esindaja hr. Rud. Ütt, Sepa t. 14—4.

Argipäew protokollis.

Wiis õnnetust päewas. Möödunud nädalal registreeriti Wirumaa põlewkiwikaewandustes 31 õnnetujuhtumit.

Unustus on karistataw — seda selgitas politseinik Kohtlas elutsewale Iwan Raketinile, kes peatusloa mitteuuendamist unustusega wabandas, ning koostas mehele protokolli.

Jõhwi rahurikkujad. Alkoholitmas tänawail lärmitsejaid tabas politsei Jõhwis kahe päewa jooksul 6, kes toimetati wäljamagamiseks arestimajja.

Need Bachhuse ohwrid on Karl Rebane, Georg Tauts, Eduard Reest, Johannes Koslowski, Oskar Wälja ja Frits Mitrowski.

Väärtasjade vargus Tudulinnas.

Neil päewil tungisid wargad Tudulinna wallas talupidaja Robert Rootsi lukustamata elumajja ja wiisid ära 190 kr. wäärtuses kuld- ja hõbeasju.

Wargus toimus pererahwa kodust eemaloleku ajal. R. informeeris warguſest politseid. Asja selgitamiseks alati juurdlust.

Kui palju sai E. Veber renti?

Meile on saatnud Wäike-Soldino mõisa omanik hra E. Weber alljärgnewa seletuse awaldamiseks:

W. a.

toimetus.

Trükiseaduse § § 10 ja 11 põhjal palun awaldada Teie lugupeetud ajalehes järgmine õiendus:

„Põhja Kodus" nr. 15 ilmus 10. oktoobril 1933. a. artikkel: „Wäikemaapidajad nõuawad renditingimiste kergendamist. Narwa wäikemaapidajate ja linnarentnike protest E. Weberi tegewuse wastu."

See artikkel sisaldab minu suhtes ebaõigeid andmeid: 1) Kirjeldatud on, nagu oleks Narwa linnawalitsusel käesolewa aasta kewadel jäänud kõrge rendi tõttu 60 wakamaad wälja rentimata ja et seda maad mitte sööti jätta, annud linnawalitsus selle minule rendile 2 kr. 14 sendi eest hektar, mina aga rentinud selle maa 8 kr. wakamaa eest edasi.

Käesolewaga konstateerin, et see on wale. Mina pole linnawalitsusest niisugust maad rentinud ja selle tõttu pole ka wõimalik olnud olemata maad edasi rentida.

2) Weel kirjeldatud, nagu oleks mina põllutööministeeriumilt rentinud karjamaad ja olla selle k a s u g a edasi rentinud ja 60 hektarilise kõlbmatu maatüki eest saanud 430 krooni renti. Ka see on ebaõige.

Tegelikult olen mina, tahtes wastu tulla loomapidajaile, rentinud 1933. a. karjamaa alla umbes 35 tiinu hariliku maad 200 krooni eest. See saadud rent, kui arwesse wõtta maa peal lasuwaid wallamakse ja naturaalkohustusi, on kaugelt alla oma hinda, mis ma põllutööministeeriumile olen maksnud.

Austusega

E. Weber.

Toimetuse järelmärkus: hra. E. Weberi õiendawale seletusele peame tähendama, et meil polnud põhjust lehes toodud andmete kontrollimiseks, kuna need olid saadud Narwa Wäikemaapidajate ühingu üldkoosolekult, mis peeti läinud pühapäewal. Sel koosolekul kinnitasid mitmed wäikemaapidajad samu asjaolusid, mis meie esmaspäewases lehes koosoleku käigu ja sõnawõttude järgi täpselt refereerisime. Kas need sõnawõtud koosolekul olid aga tõeoludele rajatud, selleks polnud toimetusel igatahes andmeid.

Narwa poolakad harutasid omakultuuri küsimusi

kultuur- ja haridusseltsi koosolekul.

Narwas elab poolakaid üle 200 hinge. Oma rahwusliku kultuuri alalhoidmiseks on poolakad Narwas asutanud kultuur-haridusseltsi, mille aasta-peakoosolek peeti paar päewa tagasi Westerwalli tän. nr. 20. Mainitud seltsil on liikmeid 50 ümber ja koosolekust wõttis osa umbes pool liigetest. Üldkoosolek kinnitas möödunud aasta aruande ja eelarwe, wõeti samuti ühel häälel wastu uus eelarwe ja tegewuskawa, mille järgi kawatsetakse tegewust jatkata rahwuslise kultuuri tõstmise suunas. Seltsi auliikmeks waliti end. saadik Eestis K. Libici. Juhatusse waliti endised liikmed tagasi: esimeheks Aleksander Weikzan, abiks Kasimira Kritäma, sekretäriks Nikotim Witkewits ja laekahoidjaks Andrei Skuubel.

Poolakate ja eestlaste wahel walitseb täiesti hea sõbralik wahekord.

Kuritegeline Narva ja Virumaa.

Ühe kuu jooksul 173 eksimist ligemise ja seaduse wastu.

Kuritegewus Narwas ja Alutagusel on wiimasel ajal hoogu wõtnud. Nii registreeriti läinud kuus Narwa kriminaalpolitseis kuritegusid: lapsetapmisi 1, raskelt haawamisi 1, röövimisi 1, süütamisi 6, tulega ettewaatamult ümberkäimisi 1, riisumisi 1, wägistamisi 1, murdwargusi 8, raudteewargusi 2, liht- ja taskuwargusi 123, dokumentide wõltsimisi 2, petmisi 15, muid kuritegusid 11. Kokku 173 kuritegu. Kuritegude läbi on kaaskodanikud majanduslikult kahju saanud 19056 kr. 46 senti.

Neist kuritegudest tehti awalikuks: raskelt haawamisi 1, röövimisi 1, süütamisi, 5, riisumisi 1, murdwargusi 1, liht- ja taskuwargusi 32, dokumentide wõltsimisi 2, petmisi 15, muid kuritegusid 11. Kokku 70 kuritegu, mis on tekitanud kaaskodanikele majanduslikku kahju 9346 kr. 61 senti.

Wahialla wõeti 11 isikut, otsitawaid tabati 14 isikut. Läbiotsimisi toimiti tagajärjekalt 22 ja tagajärjeta 27.

—

„Laine" pääsis omal jõul tagasi.

Tuul oli kannud mootoririkkega paadi Tütarsaare randa.

Öö wastu 12. oktoobrit randus ootamatult Narwa-Jõesuu sadamas mootorpaat „Laine". Paadis wiibisid kadunuks arwatud kalurid Joh. Brutus, Johannes Kibin ning Oskar ja Herman Brutused.

Nagu meeste seletustest selgub, põlenud merelolekul läbi mootori küünal. Nii jäänud nad saatuse hooleks lahtisel merel. Terwelt 24 tundi olid mehed ilma toiduta. Lõpuks ajas tuul neid Tütarsaare randa, kus Soome rannawalwe wõimaldas meestele puhkuse ning warustas bensiini ja uue mootorikiiunlaga.

Nüüd asusid kalurid tagasisõidule, mis neil õnnestus wahejuhtumisteta.

Linna kuulutustekleepijale tungiti kallale.

Wiimastel öödel on Narwas toimitud hulk kuritegusid rahwahääletuse seaduse wastu. Isegi inimeste kallal wägiwalla tarwitamiseni on mindud. Kui Narwa linna kuulutustekleepija oli tegewuses wastu hääletusplakatite ülespanemisega, tulid sinna kaks isikut, kes rebisid sellelt linnateenijalt kleepmaterjali käest ja peksid selle puruks. Sündmusest teatati politseile. Selgus, et peksjateks olid üks wabadussõjalaste liitu kuuluw isik ja keegi saksa gümnaasiumi õpilane.

Üldiselt linnas liikudes wõis märgata, et pea igalpool „wastu"-plakatid on maharebitud. Seda on toimitud korduwalt igal öösel. Politsei asus nende kurjategijate kindlakstegemisele, sest walimisplakatite maharebimine on walimise- ja rahwahääletuse seaduse järgi raskesti karistataw kuritegu.

—

Rahanduskomisjonis räägiti pandimajast.

Kas pandimajapidajaks linnawalitsus wõi eraisik?

Neil päewil oli pandimaja asutamine Narwa linna rahandus- ja majanduskomisjonis harutamisel, kus pooldati üksmeelselt pandimaja ellukutsumist. Küsimuse harutamisel, kelle kätte anda pandimaja asutamise õigus, läksid arwamised lahku.

Osa komisjoniliikmeid, samuti ka linnawalitsus pooldas pandimaja pidamise õiguse linnawalitsusele jätmist. Kuna aga pandimaja põhikapitaliks on tarwis wastawa seaduse alusel suuremat summat (kuuldawasti 100.000 krooni), siis puuduwad linnawalitsusel praegu pandimaja awamiseks rahalised wõimalused. Sellest hoolimata ei taha linnawalitsus oma õigustest loobuda.

Teiseltpoolt seletati, et sellega ei ole praegu midagi katki, kui linnawalitsus pandimaja pidamise õiguse annab eraisikule. Sellest hoolimata jääb linnawalitsusel õigus igal ajal oma pandimaja asutada.

Narwa rahamehed on pandimaja awamisest huwitatud. Teati isegi kõneleda, et kohapeal leidub isikuid, kes nimetatud summa on kohe nõus kokkupanema.

Ehkki pandimaja suhtes weel kindel otsus puudub, siiski wõib öelda, et selle asutise sisseseadmine Narwa ei ole enam mägede taga.

Pandimaja asutamisega wähenekšid Narwas igasugused käsipankurid, liiakasuwõtjad ja teised sarnased äritsejad.

Kuhu minna?

Narwa Meestelaulu Seltsi kontsert-ball.

Laupäewal, 14. oktoobril on „Ilmarises" Meestelaulu Seltsi kinnine kontsert-ball. Pääsmed 50 senti. Algus kell 9 õhtul.

E. ſ. „Ilmarine",

pühapäewal, 15. okt. peo-õhtu sega-eeskawaga. Lõpuks tants.

„Harmonii§"

pühapäewal, 15. okt. Peetri koguduse „Waeste-abi" lõbus ning huwitõllane loterii-allegri.

Kino „Koidus"

meelelahutuseks waadata kaks filmi. „Leitud paradiisis" näeme looduslikult ilusat Madagaskari saart, kuhu põgeneb inimene, kes warastas. Tühjal saarel elades ürgaegsels elutingimusis oma neegrinaisega, tunneb ta end wäga õnnelikuna. „Põlewas saladuses" esineb publiku lemmik Willy Forst, kergemeelses seiklusfilmis. Ka selles filmis näeme ilusaid looduspilte ülal kõrgeis mägedes.

— —

Kalawargus merel.

Erra wallas elutsew kalur Mihkel Kull kaebas politseile, et wargad on öösel merel tühjendanud tema kalawõrgu kaladest. K. arwab, et warastele on langenud saagiks umbes 30 kr. wäärtuses lõhe- ja forellikalu.

Politsei koostas protokolli. Wargad on seni tabamata.

Warastati riideid.

Politseile teatas Kohtlas elutsew Gustaw Käbin, et tema lukustamata elukorterist on kaduma läinud riidekraami. Mees kahtlustab warguses kohalikku elanikku Wassili M-i.

Wargad wiisid laudast lamba

Woka wallas elutsewal Tanel Mahkatsil wiisid wargad lukustamata laudast lamba. Peremees hindab lamba wäärtust 12 kroonile.

Teehööwli presents wargale saagiks.

Wiru maawalitsusele kuuluwa teehööwli juht teatas politseile, et teadmata millal ja kelle poolt on ärawarastatud teehööwlilt presents. Warguſt märgatud mõni päew tagasi. Politsei alustas warga otsimist.

Wargus Peetri turul.

Läinud teisipäewal, 10. okt. Kose walla Kriusha talunik Iwan Sorokin tõi Peetri turule koorma heinu müügile. Selajal, kui omanik läks kraami jaoks turgu otsima, warastati tema heinakoormast presents, kaerakott ja kaks tühja kotti, mille wäärtus kokku 17 kr.

Wargus Puru külas.

Puru külas elutsewa metsawahi Joh. Kaewu lukustamata saunast warastati ära suur pada. Metsawaht kahtlustab warguses naabreid.

Ostan

igasuguseid veini, likööri, limonadi, äädika, ekstrakti ja tindi

pudeleid,

ning apteegi rohuklaase ja purke.

Narwas, Viru tän. nr. 15.

Vastuwõtt igapäew kella 8—5-ni.

Riigi looja protest demagoogia ja wägiwalla wastu.

(Algus 1. leheküljel).

Allakirjutanud kodanik on meie rahwuswäeosade looja, soomusrongide ja kaitselaewastiku isa admiral J. Pitka wanem poeg. Kui 1917. a. Rakweres organiseeriti Eesti polku ja enamlased selles arendasid kõwa kihutustööd rahwuswäeosade nurjaajamiseks, siis wõttis admiral J. Pitka oma poja Tallinna keskkoolist ära ja saatis wabatahtlikuna 1. Eesti polku Rakwere, et see kaasšõdurite hulgas teeks enamlaste agitatsioonile wastupropagandat. Selles töös paistis noor Pitka muidugi silma oma üliagaruſega ja tema areteeriti enamlaste poolt ning wiidi Wenemaale. Sealt õnnestus temal siiski pääseda kodumaale tagasi ja juba nowembri alul 1918. a. astus ta uuesti wabatahtlikuna Eesti wäkke, oma isa poolt wormeeritud esimeste soomusrongide juure. Praegu ei kuulu ta ühtegi parteisse.

Wabadussõja kangelase poja teowiisiga ühinewad kahtlemata kõik meie tõsised wabadussõjalased, kes seni on wastikuse tundega jälginud seda, kuidas ühe kitsa kahtlase sihiga kildkonna poolt kasutatakse ära wabadussõjalaste nime. Iga aus eesti kodanik hääletab selle kildkonna püüdeile eelolewal rahwahääletusel ainult **wastu.**

Rahulik rahwakoosolek Narwas.

Neljapäewa õhtul kell 6 oli korraldatud kino „Rekordi" ruumes rahwakoosolek, kus esines kolm kõnelejat.

Reserw-major K. Maasik rääkis wabadussõjalasena wabadussõjalaste erakonna wastu, öeldes, et töölised wabaduswõitlejad selle liikumisega kaasa minna ei wõi. Abilinnapea A. Bachmann selgitas lähemalt hääletuseletulewat põhiseaduse muutmise eelnõu, näidates, et selle eelnõu makswuselepääsemisel rahwas kaotaks kõik oma õigused. Rahwas annaks oma werega wõidetud wabaduse jälle käest. Toimetaja U. Kullend pöördus kõnega eesti naise ja raudse nooruse poole, wõrreldes 14., 15., ja 16. oktoobril rahwa wabadust ähwardawat hädaohtu häwitawa kõrbetormiga, mille eel käib praegu kurjaennustaw kumin.

Rahwast oli rohkesti. Kõik kuulatasoowijad ei pääsenud saali. Kõnelejaile awaldati rohkesti pooleholdu.

Sisekaitseülem keelas hääletuspäewadel kõik koosolekud.

Sisekaitseülem awaldas 12. skp. sundmääruse nr. 12, millega keelatakse 14., 15. ja 16. okt. igasugused awalikud koosolekud.

G. Matto 15 a. õppetegewuse juubel.

Täna pühitseb tuntud pedagoog, Narwa gümnaasiumi ja tööstuskooli eesti keele õpetaja Gustaw Matto oma 15. a. õppetegewuse juubelit. Pedagoogina Gustaw Matto on tunnustatud jõud ja lugupeetud oma rohkearwuliste õpilaste poolt. Peale pedagoogilise töö on juubilar leidnud aega ka seltskondlikuls tööls, olles olnud pikemat aega muuseas k-s. „Wõitleja" esimees. Praegu Narwa Haridusseltsi esimees. Eriharrastuselt G. Matto on muinsuseſemete koguja, olles spetsialiseerunud rahadele, milliſel alal tal kui numismaatikul on laialdane kuulsus ka wälismail.

NARVA KALEVI MANUFAKTUUR

käib põhimõtte järele: **suurim vastupidavus, kõrge elegants, kõige odavamad hinnad!**

Valmistatakse kvaliteedilt võrdselt paremale välismaa kaubale: **meesterahva ülikonnariiet, püksi- ja mantliriiet, daamidele kleidi-, kostüümi- ja mantliriiet, kõiki vormiriiete sorte, õppurite riiet, piljardikalevit j. p. m.**

Tarvitades välismaa kaupu voolab meie raha ülepiiri, suureneb järjest töötute arv, jääb vaesemaks maa ja rahvas! **Seepärast ärge ostke välismaa saadusi, vaid** ***ostke ainult kodumaa kaupu!***

Siis ei muutu riigi kaubabilanss passiivseks! ***Passiivne kaubabilanss on võrdne riigi hukatusele!***

Narva-Jõesuu K.-S. „Kalju".

Laupäeval, 14. oktoobril kell 8 õhtul
Narva teaatri külaskäigu etendusena
„SULARAHA"
Ebermayeri ja Cammerlohri komöödia 3 vaatuses.
Lõpuks tants.
Pääsmed: 75, 50 ja 35 senti.

Vaivara Rahvamajas.

Pühapäeval, 15. oktoobril kell 8 õhtul
Narva teaatri külaskäigu etendusena
„Sularaha"
Ebermayeri ja Cammerlohri komöödia 3 vaatuses.
Lõpuks tants.
Pääsmed: 75, 50 ja 35 senti.

Vajatakse
TEENIJAT,
kes iseseisvalt keedab ning majapidamist toimetab.
Teat. Narva, Mäe t. 6, bulvari juures, kella 3—4 p. l.

Vanapoolne naisterahwas soovib
teenistust,
kas perenaiseks ehk passijaks. Teat. sll. „Teenistus".

Soovin osta
MAJA.
Teatada Narva, Tallinna maantee nr. 4.
O. Leppik.

Teatan
lugupeetud töötellijaile, et olen oma töötoa üle wiinud Kooli tänavast
Posti tän. nr. 37, krt. 3,
(Torbeku majja) Narwas.
Austusega rätsepmeister **A. Pärn.**

Soowitakse omandada toiduainete
kaupluse ruumi
wõib ka wähese kaubaga olla. Teatada sll. ehk Narwa, 6-es Peetri tän. 26.
Samas ära anda 2 kuine hall **hundikoerapoeg.**

Vajatakse
saagijaid
metsatöödele Narwa rajoonis.
Tealeid saab Narwas, Viru tän. nr. 19.

Elektrirav. Kab. Diathermia. Kõrg. päike.
Dr. Kress.
Sise-, laste-, suguosadehaigused.
Igal äripäeval 10—1 ja 5—7, pühap. 10—11.
Suur t. 20. Telef. 212.

Tuli väljamaalt tagasi ja wõtab jälle haigeid wastu
Dr. med.
F. Mühlen.
Sünnitusabi ja naistehaigused.
Wastuwõtmine: esmaspäeval ja kesknäd. **7—8** õhtul, teisip. ja reedel **3—4** p. l.
Kraavi tän. nr. 14, dr. Levitski korteris.

Astroloog
Mr. Harry.
Viru tän. 11, krt. 4.
Ütlen teile saatuse sündimisest surmani, ka pildilt, täpselt. Leiate nõu ja abi igas asjas. Ajutine peatus Narwas. Tasu kokkuleppel. Wastuwõtt 9—9, ka pühapäewil.

Uus maja
odawalt müüa, kaupluse ruumiga Rakweres käidawas rajoonis. Teateid suusõnal ehk kirjateel saab: Rakweres, Rägawere tee 30 kaupluses. Kirjadele mark juurde lisada.

Wajatakse wilunud
kudujat
suka ja suure töö peale. Narwas, Kiriku t. 12-a, k. 1.

Narwa aretid.
Ämmaemand
M. Bergfeld-Kõrts
Narwas,
Salme tän. 1.
(Tuisu kaupluse wastas).

Balett-tunnid
algawad Jõhwis.
Lähemaid teateid Villersi kaupl.

Elan nüüd
Suur tän. 15
(Lusti apteegi wastas).
Silmaarst
Dr. S. Kisilbasch
Wastuwõtmine äripäewil 9—2 p. ja 6—7 õhtul.
Pühapäeval 10—11 e. l.

Elan nüüd
Salme t. 2 (Tuisu majas)
Dr.
Ilse Ugam-Põder
Naishaiguste eriarst.
Wastuwõtt kl. ½9 — ½10 ja kl. 3—5 p. l. Telef. 312.

Dr. G. Michelson,
Haavahaigused. Röntgeni kiirtega läbivalgustused ja pildistamine.
Wõtan nüüd wastu: 8—9; 3—½6; ½8—½9.
Pühapäewadel 12—2.
Rahu tän. 12,
teisel korral.

Dr. A. Striž
Sugu- ja nahahaigused
Wastuwõtmine igal äripäewal hommikul kella 8—9 ja õhtul kella 5—8.
Pühapäewil kella 12—1.
Welge tänaw nr 5

Dr. V. Lebedev.
Tripper, siifilis ja nahahaigused.
Wastuwõtt 10—1 ja 4—7.
Wabaduse t. 29, telef. 208.
Kõrguspäike.

Dr. V. Jakovlev,
Vestervalli t. 27, krt 2. Telef. 196.
Laste- ja naistehaigused.
Wastuwõtmine on igal äripäeval kl. 3 — 5 ja 7 — 8; pühapäewili kl. 12—1.

Dr. Maria Heinrichsen-Kuusin
Nais-, sugu- ja siseheigused
Wastuwõtmine
Joala tän. 19, Sinka majas Juhkentali apteegi kõrval
iga päew kella 11—1 ja 5—7.

N. E. S. „ILMARINE".

Pühapäeval, 15. oktoobril s. a.
Suurejooneline
PEO-ÕHTU
Kavas:
„Ikka hilja".
H. Vaksi operett 1. vaatuses.
Tegel.: prl. Kärdy, h-rad Sagor, Maagen, Turban ja teised.
Muusikajuht: L. Vigla.
„Mantel"
A. Oesterreichi farss 1. vaat.
Tegel.: pr. Roletsky, hr. Valdhoff ja Ende.
Lõpuks tants.
Algus kell 9 õht. Pääs à 30 s.

Ettevalmistusel: „Mürts Liidot". Pöörane nali 3 vaat. ja „Punane kass". Operett 3 vaat.
JUHATUS.

Teadaanne.

Pühapäeval, 15. oktoobril s. a. kell 11 e. l. Peetri Tuletõrje seltsi ruumides peetakse Narwa Rätsepatööliste Ühingu järjekorraline
üldkoosolek.

MÄRKUS: Kui tähendatud ajaks tarwilik arw liikmeid kokku ei ilmu, peetakse koosolek tund aega hiljem sealsamas ära, mis on kokku tulnud liikmete arwu peale waatamata otsusewõimeline.

Narwa-Jõesuu — Narwa
autobuse sõiduplaan
1-sest septembrist kuni muutmiseni.
Liinipidaja A. Hel.
N.-Jõesuu, Luha t. 6, tel. 31.
Äripäewadel
Narwa-Jõesuust:
Kell 7 30 (Peetri platsile)
„ 13.00 (raudteejaama)
„ 20 00 (raudteejaama)
Narwast:
Kell 10.30 (Peetri platsile)
„ 14.30 (raudteejaamast)
„ 20.45 (raudteejaamast)
Pühapäewadel
Narwa-Jõesuust:
Kell 9.00 (Peetri platsile)
„ 13 00 (rdt.-jaama)
„ 19.30 (rdt.-jaama)
Narwast:
Kell 9.35 (Peetri platsile)
„ 13.35 (rdt.-jaamast)
„ 20 45 (rdt.-jaamast)
Sõiduhinnad: Peetri platsile 35 s., raudteejaama 50 senti. Õpuritele 25 senti.

Kaubanduse ja raamatupidamise kursustele
registreerin osawõtjaid Narwas, Kiriku tän. 25—6 igal äripäewal kella 11—13 ja 16—20-ni.
Palun kõigil osawõtta soowijail, kes pöördusid hra. J. Weidendamm'i poole, selgituse saamiseks tulla registreerima kuni 9. oktoobrini s. a.
Austawalt
Ed. Hendrikson,
kursuste juhataja.

KOSMEETIKA KABINET
H. PIIK-KOLGUSHKINA
NÄOPUHASTUS, VÄRSKENDAMINE jne.
Wastuwõtt kl. 11—2 ja 5—7. Narwas, 6-es Peetri tän. nr. 2 (Posti tänava nurgal).

Rutuliselt müüa 2 noort, head
lõpsilehma,
Samas müüa 2 suuremat **seapõrsast.** Narwas, 1-ne Kadastiku tän. nr. 7.

Müüa
ümmargune lahtiwõetaw
laud, pesukapp ja toolid.
Narwas, 6-es Peetri tänav nr. 33, krt. 7.

Raadio ringhääling.

Laupäeval, 14. oktoobril.

17.45. Reklaami ja heliplaate. 18.00. Wälismaisi päewauudiseid. 18.15. Heliplaate. 18 45. Kodumaisi päewauudiseid. 19.00. Heliplaate. 19 30. „Päewalehe" toimetaja E. Jalak: Nädala wälispoliitiline ringwaade. 20.00. Ilmateade ja ajanäitaja-õhnndus. 20.05. Kontsert. Juh. R. Palm. 21.30. Wana tantsumuusikat helip'aatidelt. 22.00. Moodsat tantsumuusikat.

Pühapäeval, 15. oktoobril.

9.55. Jumalateenistus Eesti apostliku-usu Issanda-Muutmise peakirikust. 12.30. Eesti kartulikasvatamise ühingu sekretär agr. V. Roots: Kartuli saagist ja selle kasutamisest tänawu. 13.00. Põllumajanduslikke teateid. 17.10. Lõunane kontsert. 17.30. Kohtunik Rutherfordi kõned. 18.30. Reklaami ja heliplaate. 18.45. Päewauudiseid. 19.00. Heliplaate. 19.15. Märjamaa õp. Lääne kõne. „Kõik, või mitte midagi". 19 45. Heliplaate. 20.00. Ülekanne Tartust. 20.05. Lugemistund 20.35 Kontsert. Juh R. Palm. 21.30. Wana tantsumuusikat heliplaatidelt. 22 15. Moodsat tantsumuusikat.

Esmaspäeval, 16. oktoobril.

17.45. Heliplaate ja reklaami. 18.00. Wälismaisi päewauudiseid. 18.15. Heliplaate, 18.45. Kodumaisi päewauudiseid. 19.00. Ülekanne Tartust. 19.30. Ins. F. Olbrei raadiowestlus. 20.00. Ülekanne Tartust. 20.05. Tallinna konserwatooriumi aastapäewa kontsert-aktuse ülekanne „Estonia" kontsertsaalist.

Narwa-Jõesuu — Narwa
autobuse sõiduplaan
Aurulaewa sõiduplaan
19. sept. kuni muutmiseni.
Äripäewadel
Narwa-Jõesuust:
kell 6.45 homm.
„ 14.20 (2.20 p. l.)
Narwast:
kell 12.20 päewal
„ 15.30 (3.30 p. l.)
Pühapäew. ja pühadel
Narwa-Jõesuust:
kell 8.15 homm.
„ 11.— „
„ 18 — (6 õht.)
Narwast:
kell 9 30 homm.
„ 12.15 päewal
„ 19.10 (7.10 õht.)
Sõiduhind:
I kl. 40 snt., II kl. 25 snt., sõjawäelased liitrite ettenäitamisel: I kl. 20 snt., II kl. 13 snt., lapsed ja koolilapsed (koolilaja kestwusel) I kl. 20 snt., II kl., 10 snt. Narwa — Tõrwala (Smolka): I kl. 30 snt., II kl. 20 s. Narwa—Rilgi: I kl. 25 s., II kl., 15 s. N.-Jõesuu—Jaht-klubi 10 s. Kohalikudele ekskursantid. (mitte wähem kui 20 inimest) hinnaalandus 20 protsenti, sissesõitnud wõõrastele — sõiduhind hinnaalanduseta. Bagash 10 kilogr. 12 s. Koerad ja jalgrattad à 10 s.

Ostu-müügiäri
Pikk tän. 22, telef. 127.
„Estonia"
Rakweres.
Ostan, müün, üürin ja wahetan
grammofone ja plaate.
Suures walikus igasuguseid **muusikariistu, mööbl., jalgrattaid** ning **majatarbeid.**
Sealsamas wõtab „Esto-Band'i" orkestri tellimisi wastu hra V. Viil.

Wastutaw toimetaja August Rosenwald — O.-ü. „Narwa Kirjastusthisus" trükk. — Wäljaandja: O.-ü. „Narwa Kirjastusthisus"